יציאות השבת פרק ראשון שבת

ג.

בבא דרישא פטור ומותר. ואע"פ דהא קא עבר אלפני עור לא נידו דלא עבר משום לפני עור דמושיט כוס יין לנזיר מוקי לה בפ"ק דמס' עבודת כוכבים (דף ו:) דקאי בתרי עברי דנהרא ע"מ"מ איסור דרבנן מיהא איכא שמייב להפרישו מאיסור ואפילו אי מיירי בגברי דלא שייך לפני עור מיהו איסור דרבנן מיהא איכא כדתניא בשילהי פירקין (דף יט.) נותנין מזונות לגברי בחצר נטלו ויצא אין מזקקין לו משמע דזוקק כשהגברי בחצר אבל אם עומד בחוץ ופושט ידו לפנים משמע דאסור ליתן להדיא ע"מ להוציא ויש לומר דמיירי בגברי והחפץ של גברי דאפילו מכניס ומוציא כל היום אין כאן איסור כלל כיון שאין החפץ של בעל הבית[א]: **בר** מהני תלת. הקשה ר"ת הא איכא הא דתנן בפרק במה בהמה מדליקין (לקמן מט:) המכבה את הנר מפני שהוא ממתיר כו' ואם בשביל החולה שיישן פטור ומוקי לה בחולה שיש בו סכנה וא"כ הוא פטור ומותר דאין לך דבר שעומד בפני פקוח נפש ותירץ דהא מלתא דפשיטא היא ולא איצטריך ליה לאמולא לאמעמי' כדמשני בסמוך דלא איצטריך ליה לאמעמי' פטורי דלא קעביד מעשה ולד נחש מיירי בדליכא סכנה שיוכל להנצל בענין אחר אלא משום צערא שרו ליה רבנן כמו במפים מורסא וכן מוכח בריש פרק שמונה שרצים (שם קו:) דלד נחש לאו משום סכנה פטור דהא מוקי לה כר"ש דאמר מלאכה שאינ"ל פטור עליה וע"ק לר"י והא איכא הא דתני' בפ' במה אשה (שם סב.) ר"מ פוטר בכובלת ובצלוחית של פליטון והוא פטור ומותר דהא בגברי אחרת קתני התם רמ"א יוצאת אשה בכובלת לכתחלה ותירץ ר"י בשם ר' אברהם דלא חשיב שמולא אלא פטורים השמורין במשנה דלד נחי משנה היא בהאוכל (שם ד' קו:) הלד נחש ומפים מורסא היא בעדיות (פ"ב מ"ה) ולפפרים דגרסי בפ' במה אשה (שם ד' סב.) איידי דאמר ת"ל איהו פטור אבל אסור אבל אסור ר"מ לדברין נמי לכל היותר לא יהא אלא פטור אבל אסור לפי גרסא זו אתי שפיר: **הצד** נחש. הקשה הא"ג דשמואל דאדשמואל דהכא סבר שמואל מלאכה שאינ"ל לריכה לגופה פטור כר"ש ומשום צערא דגופא שרי ובפ' לריכה (לקמן מב.) אמרינן בדבר שאין מתכוין סבר לה כר"ש במלאכה שאינה לריכה לגופה סבר לה כר"י ותירץ ר"מ דשמואל קאמר דלר"ש דאמר מלאכה שאינה לריכה לגופה פטור ומותר כמו שמוכיח שמואל בסוף האוכל (שם קו.) דודאי פטור ומותר קאמר ע"ולא לא ס"ל כר"ש ומיהו לדידן קי"ל כר"ש דרבא דהוי במלאכה סבר כותיה בריש טהל (שם קמא:)[ב]: **ומפים** מורבא. בעדיות (פ"ב שם) תנן אם לעשות לה פה חייב ואם להוציא ממנה ליחה פטור וא"ת היכי מתחייב אפתיחת פה דמורסא הא אמרינן לקמן בפ' חבית (ד' קמו.) כל פתח שאינו עשוי להכניס ולהוציא אינו פתח ותירץ ר"מ דהאי נמי עשוי להכניס אויר ולהוציא ליחה: **פטורי דאתי לידי חיוב חטאת.** מה שפירש"י דעקירות קתניא אינו נראה לר"י מדא דעקירה גלח אלא מלטול בעלמא ואין כה דרבא דחיוב חטאת כלל ועוד דלפי' הקונטר' קתניא לגבי"ה ג' יציאות והכנסה אחת ועוד דלא חייב תרתי לפטור דעני באחת ודעשיר באחת כדחייב חיובא דאיסור שבת ומפרש ריב"א דאתי לידי חיוב אחת דכוותה בגא דרישא חייב חטאת והכא פטור לפי שלא עשה כל המלאכה שמיסר ממנה מעט או עקירה או הנחה והביא מירושלמי דקאמר לא אתיא אתי' אלא פטור שנגד החיוב ומשום הכי לא חשיב אלא פטור של אותו שכנגדו חייב למעלה בגא דרישא כגון פטר העני את ידי לפנים כו' וקתני הכא חייב פטורה דהיה חשיב בגא דרישא פטר העני את ידי לפנים וכו' וכן לגבי"ה: **שניהם** פטורין **והא איתעבידא מלאכה** מביניהם. אינו קאי אאתי' שהרי ריש"ל דשניהם פטורין דהיינו פטר העני את ידי לפנים קבעי לקמן (ד' ד.) אלא קאי אאתי' דקאמר פטורי דאתי בהו לידי חיוב חטאת קחשיב אבל חטאת לית בהו אלא שניהן פטורין כדקתני מתני' ואאתי והא איתעבידא מלאכה מביניהם ולא פריך שיתחייב הראשון דאין בכולה דע"י הני שעשה הנחה וגמר המלאכה יתחייב הראשון אלא אשני קא פריך שיתחייב לפי שעל ידו נגמרה המלאכה: **בעשורתה.** ככל הספרים גר' העושה מלאכה יחיד שעשה אותה חייב שנים שעשאוה פטורים דקרא נראה דבעשוה קאי אנפש אבל הש"ס דרש ליה אמלאכה כלומר בעשות אותה וכולה מיירי בזה מגיח ואינו אלא בכל מלה וליכא למימר דב' שעשאוה איירי בב' שעשאוה בבת אחת דבפרק המלגיע (לקמן לג. ופס) משמע דלריבי מרי קראי לזה עוקר וזה מגיח ולב' שעשו מלאכה בבת אחת ועוד דבאיתמר נמי דקאי אמתניתין נמי קאמר האי ליבשא ויחיד ועשה אותה וכו' אך קשה דבפרק המלגיע (שם.) משמע דזה עוקר וזה מגיח ומלאכה הכא נפקא לה מאתה הכא נפקא לה מנפש או מאתה הכא ומנפש אותה דבפרק המלגיע (ג"ז שם.) נמי פוטר ר"ש זה אינו יכול וזה אינו יכול אע"פ שהיה במשכן כגון ב' שנשאלין את האהרן ובירושלמי פרק הזורק אהא דתנן שתי גזזטרות ברשות הרבים כו' היו שתיהן בדיוטא אחת המושיט חייב אמר רב חמא בשם ר' מייסא ובלבד על ידי ב' ופריך בכל אתר אמרת ב' שעשאוה פטורין וכאן אמרת מחייבין ומשני שכך היתה עבודת הלוים והשתא מה בכך שהיתה במשכן מ"מ הוי ליה לפטור מושיט כיון דשניהם עושין אותה וגרלה לר"י דבמושיט אין זה עוקר וזה מגיח אלא המושיט עשה עקירה והנחה ולא קשיא ליה בירושלמי אלא אמה שאינו מחייב מושיט אלא כשהכירו מקבל מידו אבל אם המושיט מניחו על רשות היחיד [אתר] פטור ובכל מקום על ידי חבירו פטור [טפי] כגון ב' שעשאוה וכאן אינו מחייבב אלא על ידי חבירו: **איתמר** נמי בי'. תימה דמייתי סייעתא משמעתא לבריתא ובפרק קמא דקדושין (ד' ו.) פריך יהודה ועוד לקרא וי"ל דמדרקא מפי חבורה דקאמר היינו חבורה של תנאים וד"ר תירץ משום דבריי' דלעיל לא מתניא כי ר' חייא ור' חושעיא[ג]: **עקירת** גופו בעקירת חפץ דמי או לא. גרלה לר"י דהכי נמי מלי למימבי לענין ב') הנחה כגון שהוציא חפץ לר"ה ועמד שם לפום ולא הניחו ע"ג קרקע אם הנחת גופו הוה כהנחת חפץ או לא וממתני' דקתני אם פטור מחייב ליכא למיפשט דאיכא לאוקמא שהניחו ע"ג קרקע ואע"ת ג') ואמאי לא פשיט מ"מ דלא הפיר בחבוטו שמא יסכה ולא אי עקירת גופו לאו כעקירת חפץ דמי אמאי לא יהא בה אם לא מלי למימר לידי איסור דאורייי וי"ל דאפ"ה אסרו רבנן: **מאי** טעמא ידו **לא** נייח. גרלה לר"י כלשון אחר דגרס ידו דבחר גופו גרירה בעי עקירה ולמאי דגרס נמי ידו לא נייח מפרש ר"י דהיינו משום דבחר גופו גריר וכש"י פי' ידו לא נייח ע"ג קרקע משמע אפי' הוא וידו במקום אחד ונתן לו חבירו לתוך ידו והוציא פטור ואין גרלה דבכל ענין שהטעינו חבירו בין על כתפו בין על ידו ונטל מתוכה והוציא חייב אלמא הנחת חפץ כיד בע"ה שהוא וידו ברשות אחת הויא הנחה מדחייב העני שעקר מיד בע"ה וכיון דהויא הנחה כשעיקר גופו עם זה שבידו הרי עוקרו ממקום הנחה: היה

והוציא חייב שנמצא בלו מעשה בידו. וגם עקר מבפנים והוא הוציא והניח. וכ"ש אם הוא משא כבד.

ה) לקמן דף קו. כ) לקמן דף לב:. ג) כס"ב. ד) [מיהה. רש"ס]. ה) ס"ל כשי"ב. ו) כפ"ז: לא. ז) [וס"ע הוס' ומהיס לא. ד"ה כמלאכה]. ח) וכ' תוס' כ"כ שם. ד"ה ואיכעיא וכו' ולאחר ר"י דהתם לא קפיד אלא אלגמן ישוד יכי וקל"ש.

תורה אור השלם

ו ואם נפש אחת החטא בשגגה מעם הארץ בעשתה אחת ממצות יי אשר לא תעשינה ואשם: ויקרא ד כז

הגהות הב"ח

(א) גמ' מ"ש ידו לא נייח גופו נייח ת"ל ר' מ"ש:

גליון הש"ס

גמ' וצריך נחש. עיין סנהדרין דף קא ע"א כרש"י ד"ה ולאסמין ובגליר שבת שם: **אמר** ר"ח. עיין שבועות דף יד ע"ב תוס' ד"ה מלגעי דקיימא: תוס' ר"ה בבא דרישא וכו'. מ"מ אינו"ר דרבנן מ"מ **בא** אינא. עי' מיהו אגן בתנו מלאים מגיעה דף יג ע"א מ"ה אין אמרין. מיסמרין: **תוס'** ד"ה הצד נחש וכו' ולה לא מל ב"ש: עיין סנהדרין דף מד ע"ב תוס' ד"ה מלן שחמת ליה:

לעזי רש"י

קוויסטור"א (קוויסטור"א). מוגלה. נוזל מוגלתי.

רבינו חננאל

ד' פטורי דרישא דלית בהן מעשה כלל. דפטור ומותר ניהו, לא חשיב להן, לפיכך לא קשיא לי. ושמואל נמי דאמר כל פטורי דשבת פטור אבל אסור לבר מהני תלת צידת צבי וצידת נחש ומפים מורסא דפטור ומותר, לא אמר אלא במדיר דאית בהו מעשה וליתא מלאכה נמורה, אבל כי הני [דלית בהו [מעשה] כלל לא אמר. מכל מקום ר"ב הוזיק. פ' בבא (דרישא) [דרישא] קתני משום העני את ידו לפנים ונתן לתוך ידו בעל הבית העני חייב בעה"ב פטור, כי נמצא שעקר מרשות הרבים והכנים והניח בדה"י לפיכך חייב חטאת, אבל בעה"ב שלא עקר כלל וגם לא הניח אלא העני הוא בא והניח לתוך ידו של בעה"ב פטור ומותר, דהא בעה"ב לא עשה מעשה כלל, הנה שתים אחת לחייב ואחת לפטור. או שנטל העני מתוך ידו של בעה"ב והוציא עני חנייב ש[נמצא כי עקר בדה"י והניח לדה"ר אבל בעה"ב שלא עקר ולא הניח פטור ומותר, הנה העני עוד חייב ובעה"ב פטור. נמצאו שתים אחרות. וכן ביוצא בבא שניה בעה"ב חייב שתים והעני פטור משתיהן. נמצא בהני תרתי בבי ח'. ד' מנהון חובבי חטאת וד' מנהון פטורין (ותרתין) [ומותרין] לגמרי דהא ליה בהו מעשה כלל. וכיון דליה בהו מעשה בהני ד' לפיכך לא חשיב להו האי תנא. ובבא תלוראה משנו העני את ידו לפנים ונטל בעה"ב מתוכה. נמצא העני עקר ובעה"ב הניח שניהם עשו מעשה. מיהו ולא אחד מהן עשה בעשה כולו אלא מקצתו וקיימא לן שנים שעשו מלאכה פטורין לפיכך שניהם פטורין, הנה שתים לפטור אחד העני ואחד בעה"ב. ועוד קתני מיפא או שנתן בעה"ב חפץ לתוך ידו של עני והוציאו העני שניהם פטורין, נמצאו בעה"ב עקר בפנים והעני הניח מבחוץ לפיכך שניהם פטורין, הנה שתים אחרות. וכן נמצא בה בבבא ד' פטורי ביוצא באילו. נמצאו שיתסרי בד' בבי. הסר מהם ד' ראשונים דפטור ומותר דלית בהן [מעשה] דלא חשיב להן נשתיירו י"ב. ותיאך שנינו ד' בפנים וד' בחוץ שהן ח' בלבד. ושנינן פטורי ביוצא דאתי בהן לידי חיוב

מסורת הש"ס

ה) [לקמן דף קו. כ) לקמן דף לב:. ג) כס"ב. ד) [מיהה. רש"ס]. ה) ס"ל כשי"ב. ו) כפ"ז: לא. ז) [וס"ע הוס' ומהיס לא. ד"ה כמלאכה]. ח) וכ' תוס' כ"כ שם. ד"ה ואיכעיא וכו' ולאחר ר"י דהתם לא קפיד אלא אלגמן ישוד יכי וקל"ש.

תוס' ישנים

א) פ"ש ר"ל דמ"מ לאיסור שבת ומותר:

ב) ולכאו"ל קשה דלקמן מ"ל דאיסור שבת ומותר: ג) ולכאו"ל שמתלק כין עקירה לנטמה לקרמ. ויתכן כמ"ש לך מ"מ קשה לי לפ"ה כיון דסי' הנחה חש"ב אלא ניחא כל כמ"ל דקרקע לפני אלא ידי מלאה לאחר לו לפנים יתחייב אלא ודאי משום כשיבי דוקא כרשות אחרת לא כי הנחה דפרפ"ש מעני דבתר נשפי נחיתא אלא"ל דלא מתלק כין עקירה לנטמה קשה לי אמאי לא פשיט מתמתיתן דעקירת נשפו נעקירת חפץ כי היכי דהנחת חפץ כיד בע"ה שהוא וידו כרשות אחת ל"ל דבני מלוק מדה הקונטרס שם מלוק אבל נעקירת דמשמי שפי אלפי כרי ידו כרשות אחת שם לא כרי עקירה בין לא נח ע"ש דקוקס:

רבינו חננאל

חטאת הוא חשיב התנא. אבל פטורי דלא אתי בהן לידי חיוב חטאת לא קתני. וזה מירושו פשט העני את ידו לפנים שיש בה חפץ שעקרו מרה"ר והכניסו לרה"י ולא הניחו וכיון שלא הניחו אין לו (אלא) אכור. ואילו הניחו היה חייב חטאת. וזהו פטור אבל אסור דאתי לידי חיוב חטאת. אבל בעה"ב שנטל חפץ מידו של עני אף ע"פ שעשה מעשה ואסור מיהו לא אתי לידי חיוב חטאת לעולם, שאין אוכך דרך כדי שעקר. כבר עקרו העני ולא נשאר לו מה לעשות. יותר מכה שעשה, והמעשה שעשה דנחה איבא עקירה ליבא הלכך הוא פטור אבל אסור. בוצא בה בעה"ב שעקר חפץ מרה"ר ונתני לתוך ידו של עני והוציאו העני והניחו ברה"ר. בעה"ב שעקר מרה"ר ואילו הוציאו והניחו ברה"ר היה חייב חטאת חשוב עליה. אבל העני שהניח דלא אפשר ליה לאתחייבו כי האי גוונא חטאת לא קתני ליה. כללו של דבר העוקר אתי לידי חיוב חטאת אילו הניח שהנחה והמעשה דנחה אינא עקירה ליבא הלכך הוא פטור אבל אסור. בוצא בה בעה"ב שעקר חפץ מרה"ר ונתני לתוך ידו של עני והוציאו העני והניחו ברה"ר. בעה"ב שעקר מרה"ר ואילו הוציאו העני אינו חייב חטאת לעולם שכבר נעקר מקודם, ולא נשאר למניח מה לעשות. נמצאו בבבא ד' פטורי. ב' מהן יחכן שיבוא לידי חיוב חטאת ב' מהן לא, וכן בבבא דסיפא ד' ביוצא בהן. נמצאו בהני ד' בבי י"ו, ד' מנהון חייב חטאת, וד' מנהון פטור ומותר, וד' מנהון פטור ולא אתי בהו לידי חיוב חטאת. וד' מנהון אתי בהו לידי חיוב חטאת. והאי תנא ד' דאית בהן חיוב חטאת, וד' פטורי דאתי בהן לידי חיוב חטאת קתני הני אחרינ דפטור ומותר ופטורי דלא אתי בהו לידי חיוב חטאת לא קתני. ועלתה השמונה יחד שנשה חייב, שנים שעשו פטורין. ירושלמי מכין שהבוצאה נקראת מלאכה שנאמר ויצו משה ויעבירו קול במחנה לאמר זכר. בעא מינה רב מר' העינו חבריו ארבלין ומשקין ברה"י והוציאו לתוך מדו עקירת גופו בעקירת חפץ מומקומו דמי וחייב אי לא. א"ל דמשיתין, שהנתנו לתוכה הוציא שניהם פטורים. מ"ט ידו לא נייחא כתר נעיבה ברירה ומקום שגופו עיבה שם ידו חשיבה. כי אם יעתק הנוף ידו נמשכת עמו, וכיון שהנוף בחוץ כמו כן היד בחוץ חשיבה, הנה לא עקר מרה"ר. אבל בעת שהנוף בפנים גופו נייח בעבי עקירה, ואם נתנו כאילו עקר

ג) א מ"ר פי"ג מהל' שבת הלכה ז טור ש"ע תרלח סי' שמו: ד כ מ"ר שם הל' מ:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com